Skituriai Unenclosed Settlement II

In 2021, an excavation (130 m^2) was conducted at Skituriai Unenclosed Settlement II (Alytus District, S Lithuania), revealing a 5–30 cm thick archaeological layer or layer fragments above 11 sunken structures, which were then excavated (Figs. 1, 4). Based on this investigation, it was determined that the cultural layer and some of the sunken structures should be associated with the unenclosed settlement, which, based on the finds (Figs. 2–3) and ^{14}C dating, existed in this area during the 11th–14th centuries. The objects with potsherds with grainy surfaces (Fig. 5) discovered in the E part of the excavated area allows for the conclusion that this area could have been inhabited or the site of certain activities in the Early Iron Age (5th–3rd centuries BC).

Giedrė Piličiauskienė,
Gytis Piličiauskas, Rokas Vengalis

Birsčių senovės gyvenvietė

2020–2021 m. LII mechanizuotai nukasant paviršinį dirvožemio sluoksnį LLDJ vietoje Birsčių kaimo teritorijoje (Lazdijų r., Krosnos sen.), buvusio ežerėlio (dabar – durpyno) šlaite pastebėtas senovės gyvenvietės archeologinis sluoksnis. Kad jis nebūtų sunaikintas, statybvietės zonoje esantis archeologinis sluoksnis ištirtas (1 pav.).

Birsčių senovės gyvenvietėje, LLDJ statybvietės zonoje, tarp PK1394+37 ir PK1394+57 ištirtas 172 m^2 dydžio plotas. Tiriamas plotas suskaidytas į 6 perkasas: dvi 10x3 m, dvi 8x3 m ir dvi 8x4 m dydžio. Visame tirtame plote aptiktas kultūrinis sluoksnis, kuris baigėsi ties kraštinių perkasų ribomis. Detalieji tyrimai atlikti prieš tai mechanizuotai nuėmus armens sluoksnį, visą iškastą gruntą sijojant per 5 mm akies sietus, o radinius fiksuojant grupėmis pagal 1 m^2 dydžio kvadratus ir lygius. Archeologinis sluoksnis tirtas 2–3 lygiais. Jis buvo 10–20 cm storio, tirto ploto V dalyje – pilkas arba juodas humusingas priesmėlis, R – pilkas arba pilkai rudas smulkus smėlis. Po archeologiniu sluoksniu įžemio horizonte aptiktos 9 įgilintos struktūros, tačiau jos visos gali būti gamtinės kilmės. Iš struktūros 8 paimtas 20 l grunto mėginys makrobotaninei analizei. Aptikta sudegusių miežių ir kviečių grūdų, kurie ^{14}C metodu datuoti I–III a.

Birsčių senovės gyvenvietėje 2021 m. tyrimų metu aptikti 1337 radiniai: 1156 (3,318 kg) keramikos šukės, 54 vienetai (108 g) titnago radinių, 124 (358 g) molio tinko fragmentai, 1 galvijo pirštakaulis, 1 metalo liejimo tiglio fragmentas, 1 geležinio dirbinio fragmentas. Didžioji dalis radinių priklauso vienam gana siauram laikotarpiui – pirmiesiems

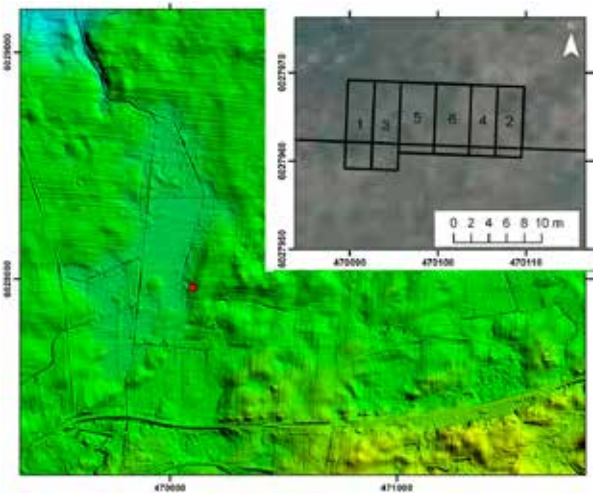

1 pav. Birsčių senovės gyvenvietės situacija ir tyrimų planas. G. Piličiausko brėž.

Fig. 1. The situation and investigation plan of Birsčiai Old Settlement.

2 pav. Romėniškojo laikotarpio keramika. R. Vengalio nuotr.

Fig. 2. Roman era pottery.

3 pav. Svidrų kultūros titnago radiniai. R. Vengalio ir G. Piličiausko nuotr.

Fig. 3. Swiderian Culture flint finds.

amžiams po Kr. Šiam laikotarpiui galima skirti visą surastą keramiką, kurios išskirti 3 tipai: stambiagrūdė brūkšniuotu paviršiumi (2: 1–6 pav.), smulkiagrūdė keramika brūkšniuotu arba lygiu paviršiumi (2: 7–9 pav.), smulkiagrūdė keramika lygintu arba gludintu paviršiumi (2: 10–14 pav.). Vyraujanti puodų forma – briauninė. Tarp kitų radinių kiek gausiau aptikta tik molio tinko – 124 fragmentai (358 g), bet ryškesnių koncentracijų jie nesudaro. Dar rastas galvijo pirštakaulio fragmentas, geležinės plokštelės fragmentas ir 1 labai smulkus tiglio fragmentas. Tikėtina, kad ištirta romėniškojo laikotarpio gyvenvietės periferinė zona, kurios pagrindinė dalis buvo už tyrinėto ploto ribų, galbūt greta esančios kalvos viršuje.

Tyrimų metu surinkti 54 titnago radiniai, svėrę 108 g (3 pav.). Naudotas kokybiškas Baltijos titnagas, pilkas skaidrus, matinis arba margas. Rasti 9 retušuoti dirbiniai, 4 skaldytiniai, 3 skeltės ir 38 nuoskalos bei skeveldros. Tarp retušuotų buvo 1 įkotinis svidrinis antgalis, pagamintas iš skeltės, nuskeltos nuo dvigalio skaldytinio. Taip pat buvo 1 rėžtukas (3: 9 pav.), 1 gremžtukas (3: 7 pav.), retušuotų nuoskalų (3: 8 pav.). Visos 3 skeltės nuskeltos nuo vienagalių skaldytinių, netaisyklingos (3: 2–4 pav.). Skaldytiniai buvo 4 – visi netaisyklingi nuoskaloms. Kai kurie atrodo pirminėse naudojimo stadijose buvę skeltiniai (3: 5 pav.). Nuoskalos, kaip ir skeltės, daugiausia skeltos minkštu mušimu (3: 6 pav.), neabejotinų dvipolinio skaldymo požymių nėra. Visas titnago inventorius skirtinas finaliniam paleolitui ir nėra susijęs su vėlesne keraminio laikotarpio gyvenviete.

Birsčių senovės gyvenvietei pasiūlyta suteikti teisinę apsaugą įtraukiant ją į KVR.

Birsčiai Old Settlement

In 2020–2021, the LII excavated 172 m^2 at Birsčiai Old Settlement (Lazdijai District, S Lithuania), which lies in the GIPL work zone (Fig. 1). Under the 10–20 cm thick sand or sandy loam cultural layer lay 9 sunken structures, possibly natural. Structure 8 yielded burnt grains of barley or wheat that were dated to 82–234. The 2021 investigation yielded 1337 finds: 1156 potsherds (3,318 g), 54 flint finds (108 g), 124 pieces (358 g) of clay daub, 1 bovine phalanx, 1 crucible fragment, and 1 iron artefact fragment. The bulk of the finds come from the periphery of the Roman period settlement (Fig. 2), but 54 flint finds dating to the Late Upper Palaeolithic (Fig. 3) were also discovered.

Mindaugas Pilkauskas,
Džiugas Brazaitis, Agnė Žilinskaitė,
Tauras Poška

Cibiliekų senovės gyvenvietė

Cibiliekų senovės gyvenvietė (Alytaus r., Krokialaukio sen.) buvo įsikūrusi molingos limnoglacialinės kilmės kalvos P šlaite, negilaus užpelkėjusio ežerėlio pakrantėje. Cibiliekų ir gretimų kaimų aplinkoje jokie priešistoriniai archeologijos objektai anksčiau netyrinėti. Tik dujotiekio projektavimo ir statybos darbų metu buvusių ežerėlių pakrantėse surasta daug akmens ir geležies amžiaus gyvenviečių liekanų.

2021 m. vykdant žvalgymus LLDJ trasoje ties Cibiliekų kaimu pastebėtas tamsios žemės sluoksnis, kurio paviršiuje rasta titnago nuoskalų ir keramikos. Iškasus šurfą paaiškėjo, kad po armeniu išlikęs kultūrinis sluoksnis su brūkšniuotąja keramika. Dar dviem šurfais nustatytos apytikslės kultūrinio sluoksnio paplitimo ribos, kuriose ir vykdyti detalieji tyrimai. Jie atlikti 46 m ilgio ir 8 m pločio atkarpoje. Bendras ištirtas plotas kartu su nedidele išpjova buvo 370 m^2. Dujotiekio trasa kirto gyvenvietę